

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljalni prostori: 2657 S. Lawndale av.
Office of publication: 2657 S. Lawndale av.
Telephone: Lawndale 4033.

LETO—YEAR XV.

Conn. lista je 95.00.

Entered as second-class matter January 22, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., ponedeljek, 13. februarja (Feb. 13) 1922.

Subscription \$5.00 Yearly.

STEV.—NUMBER 36.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

KOLIKO ZASLUŽIJO DELAVKE V KANSASU?

MINIMALNA MREDA JE DOLOČENA NA \$8.50 NA TEDEN.

Bizniški interesi pa javkajo, da se izselijo iz države, ako se mreda povzra!

Topeka, Kans. — V tej državi, kateri je Allen s svojim industrijskim sodiščem odročil delavce in delavke, se plačuje kot minimalna mreda delavkam \$8.50, piši in štaj osem dolarjev petdeset centov na teden.

Menda ni treba prav posebno naglašati, da taka mreda ne zadostuje za prehranitev delavke, kajti če se najde kateri neumni Tomaž in mepi, da delavka lahko izhaja s tako beraško napolnino, lahko sam poizkusi, kako se živi, ako ima človek samo osem dolarjev petdeset centov dohodkov na teden.

Delavske organizacije se apelirale, da se povzra minimalna mreda, ker z njo ne morejo izhajati tudi take delavke, ki so se izurile kot prave umetnice v stradanju. Zadeva seveda pride v tem mesecu pred industrijsko sodišče, da jo reši.

Komaj je bil vložen apel za povziranje minimalne tedenske mrede za delavke, takoj so se oglašali privatni bizniški interesi in protestirali proti povziranju. Da njih protest bolj zaleže, so izjavili, da bodo morali bismamari zapustiti državo Kansas, ako se povzra minimalna mreda za delavke.

Ako privatni bizniški interesi res izvrše svojo grožnjo, jih ne bo nihče pogrešal razen Allena in njegovih podpornikov.

GOTOVI ENIGMATI INTERESI SKUŠAJO PREPRAVITI SPO. RAZUM S RUSIJO.

New York, N. Y. (Federated Press). — M. Kinčuk, sovjetski agent za odpomeč, je bil svojedone povabljen od Ameriške pomožne administracije, da pride v Ameriko in nadzoruje, kako se porabi \$10,000,000 za pomoč Rusiji, ki jih je doživala Amerika. Po specialni brošurki, ki jo prejeli dnevniki "New York Evening Post," pa Kinčuku najbrž ne bo dovoljena priti v Ameriko. Brzjavka je datirana iz Londona in namiguje, ako ni bilo povabilo že umaknjeno, tedaj se stvar tako aranzira, da ne bo mogel vstopiti v Združene države.

Naveden ni prav nobeden vzrok, razen tistih navadnih migljev, ki se dobe v vesteh iz Rusije in katera že prihajajo skoraj že štiri leta v Ameriko. Brzjavka pravi, da so uradniki Ameriške pomožne administracije "opazili," da namerava Kinčuk igrati "dvojno vlogo" tukaj v Ameriki. Ali smešno je, da je poročevalce izpustil ime dotičnega, ki je informiral uradnike Ameriške pomožne administracije o nameravanih ulogah.

Glas v brzjavki je tak, da je verjetno, da ravno tisti interesi nasprotujejo prihodu Kinčuka v Ameriko, ki delajo na to, da Amerika ne more razumeti ruskega položaja.

TOŽBA ZOPET VLOŽENA PROTI KROJAŠKIM PODJETNIKOM.

Philadelphia, Pa. — Krojaška organizacija International Ladies' Garment Workers' Union vloži tožbo proti organiziranim krojaškim podjetnikom, ki izdelujejo ženske obleke in bluze. Delavske organizacije obtožujejo podjetnike, da so prelomili pogodbo, da uvedejo odprto delavnico. Obtožnica jim očita varnostno poštenje, ki ima namen uničiti delavsko strokovno organizacijo. Delavci bodo predložili dokaze, da je podjetniška organizacija prisilila nekatere podjetnike, ki so podpisali pogodbo z delavsko organizacijo, da so prelomili pogodbo in odpustili organizirane delavce.

STAVKUJOČI ŽELEZNIČARJI NA IREKEM ZASRILI POSTAJE IN DELAVNICE.

Cork, Iraka, 12. febr. — Železničarji v tem mestu so v petek zasrili vse železniške postaje in delavnice in jih razglasili za last svoje organizacije. Na glavnem kolodvoru so železničarji ustanovili svoj glavni štab in na poslopju so razobesili velik napis "delavska republika." Delavci so bili v stavki več tednov; zahtevajo 70 šilingov (\$15) tedenske mrede. Pred par dnevi so glavni voditelji stavke končali stavko s kompromisom s provizorično vlado v Dublinu. Kompromis je tako razkazil železničarje v Corku, dano takoj izvršili okupacijo postaj in delavnice brez vsakega odpora. Provizorična irska vlada je zagrozila delavcem, da nastopi proti njim s silo, ako se ne podajo.

NOVI DAVKI PRIDEJO ZA NAGRADE VOJAKOM.

Vojaški bonus, o katerem je bilo toliko kriča in obljub, bo plačalo ljudstvo kot je navada.

POSERNI DAVEK NA TOBAK, GLEDALIŠKE VSTOPNICE ITD.

Washington, D. C. — Davčni pododsek zborniškega odseka za finančna sredstva je sestavil načrt za uvedbo novih davkov v svrhu, da vlada dobi potrebno vsoto denarja za izplačanje bonusa doosluženim vojakom, ki so služili tekom vojne. Pododsek je izračunal, da je treba 350 milijonov na prvi leta bojnega ali nagrada. Ta vsota bo pokrita z dohodki, ki jih prinesejo sledeči davki:

Davek na tobak; dva centa na funt tobaka, pet milijonov dolarjev.

Davek na cigarete; 50 centov na vsakih tisoč cigaret, 25 milijonov dolarjev.

Davek na avtomobile; 25 centov na vsako konjsko silo, 50 milijonov dolarjev.

Davek na gorolin; cent na galono, 70 milijonov dolarjev.

Davek na prepise delnic in bonдов; eno desetinko odstotka, 65 milijonov dolarjev.

Davek na preipe zemljišč; pet dolarjev na vsak tisoč dolarjev, 20 milijonov dolarjev.

Davek na gledališke vstopnice; 20 odstotkov od vstopnic, ki stanejo več ko 25 centov, 75 milijonov dolarjev.

Davek na nerazdeljene dobičke korporacij; dva in pol odstotka, 22 milijonov dolarjev.

Davek na zavojno pošto; eden cent na vsakih 25 centov poštnine, 20 milijonov dolarjev.

Dalje razpravljajo tudi o davku na bančne čke in avianju poštnine za pisma na tri cente.

Predloga za bonus in nove davke bo predložena poslanski zbornici še ta teden in predlagatelji bodo naspeli vse sile, da bo čim prej sprejeta.

BRUTALNA POLICAJA PRIDRŽANA ZA VELEPOROTO.

New York, N. Y. — Brutalni napadi policajev na državljane so postali tako gosti, da zaslužio malo več kot navaden komentar. Sodnik Franklin Taylor v Brooklynu je prišel do prepričanja, da se mora nekaj storiti, da se te brutalnosti odpravijo in pridržali je dva policaja za veleporoto.

Sodnik je rekel, če se izvaja postava, tedaj se naj izvršuje kot je zapisano v postavah. Povdarjal je v svojem govoru, da smo civilizirani ali pa necivilizirani. Ako smo necivilizirani, tedaj je treba takoj uvesti naprave za stikanje prstov.

Pred sodnikom je bila zašlaka na zadeva Simon Banka, ki je bil obtožen napada, a je bil oproščen. Neki policaj je pograbil kos avinčene cevi in ga je tako s njo nabil po glavi, da je postal umobolan. Pretepal ga je toliko časa s svinčeno cevjo, dokler ni postal lažnjive izpovedi.

ALI SE BO STEKLARSKI TRUST IZMUZAL?

SODNIK — JOHN C. KNOX JE ZAVRGLJ OBTOŽNICO.

Znano je, da je jeklarški trust najbolj nevaren način kršiti protitrustovski zakon.

New York, N. Y. — Sodnik John C. Knox je zavrgl obtožnico proti Johnston Brokerage kompaniji in drugim, ki so tvorili skupaj steklarški trust in so bili obtoženi, da so kršili Shermanovo protitrustovsko postavo.

V splošnem se smatra ta sodniški odlok kot udarec javnemu tožilstvu, ki je nastopilo na podlagi odkritij, katere je dogral Lockwoodov komitej s svojo preiskavo.

Ko je lani v septembru bila izdelana obtožnica, so vladni javni tožitelji izjavili, da pričakujejo največji uspeh, ker je Lockwoodov komitej dogral stvari, ki se ne morejo utajiti. Korporacije, ki tvorijo steklarški trust, so se združile na podlagi glavnice, presegajoče več sto milijonov dolarjev, in ki napravijo v letu več ko za sto milijonov dolarjev kupčije. Poleg so postopanje proti steklarškemu trustu smatrali tudi za preizkušnjo za nadaljna postopanja proti trustovcem, ki so kršili Shermanovo protitrustovski zakon.

Zdi se, da se bo vse postopanje proti trustu po sodbi odvetnikov zrušilo na podlagi odloka, ki ga je izdal sodnik Knox. Sodnik je vtemelil svoj odlok, da Johnston Brokerage kompanija nima svojega bivališča v tem distriktu. Vse druge kompanije, ki tvorijo trust, so se poslovala v Johnston Brokerage kompaniji za razpajanje svojih produktov.

Obtoženih je bilo 54 kompanij in 51 oseb, uradnikov kompanij, da so kršili protitrustovsko postavo. Po izjavi William Maywarda, zveznega javnega tožitelja, se je dogalo, da so se dogovarjali zaradi cen.

On pravi, da je v navadi pri takih kompanijah saj na videx določiti cene, kot da konkurirajo med sabo. Pri tem trustu pa ni bilo tako. Določili so kar eno trvdko, da prodaja produkte. Ta trvdka je določala cene za vso skupino.

DELAVSKA ORGANIZACIJA JE IZKLJUČILA NEODERITEGA ODBORNIKA.

New York, N. Y. (Federated Press). — Krojaška organizacija Amalgamated Clothing Workers' Union je izključila Harry Cohena, bivšega odbornika za departament otroških oblek, ker je preiskovalni odbor pronašel, da je Cohen izposodil pet sto dolarjev od Specialty Clothing kompanije in je za ravno tako visoko posojilo vprasal pri Dunmore Clothing kompaniji. Preiskovalni odbor je dalje pronašel, da Cohen ni zloabljal svojega vpliva v organizaciji, ampak izključen je bil iz organizacije, ker se s posojilom večalimaj napravil odvisnega od podjetnika.

Po sodbi preiskovalnega odbora ne sme kaj takega storiti noben odbor delavske strokovne organizacije, ker taki čini škodujejo organizaciji.

POGAJANJA MED BANONIMI INTERESI IN RUSIJO.

New York, N. Y. — Izvedelo se je, da so dalj časa pogajanja, da postane Equitable Trust kompanija ameriška agentka za novo državno banko v Rusiji, ki je bila organizirana v Moskvi. Bančni uradniki so izjavili, da so se pogajanja nekaj časa vršila med družnico Equitable Trust kompanije v Parizu in M. Scheimanom, ravnateljem ruske banke v Berlinu. Detajli teh pogajanj se ne objavijo, dokler ravnatelj ne izreče svoje besede.

Samoposeli se razume, da bo nova ruska državna banka v Moskvi financirala kupčije, ki jih bo vodila sovjetska vlada v tujemstvu.

HOOPER OBTOŽEN V SENATU, DA ROVARI PROTI SOVJETSKI VLADI.

Washington, D. C. — Benjamin C. Marsh, zastopnik farmarskih organizacij, je pred senatnim poljedelskim odsekom obtožil trgovskega tajnika Hooverja, da izrablja svoj urad za uničenje sovjetske vlade v Rusiji. Marsh je rekel, da ima več pism od Hooverja, ki jasno dokazujejo, da Hoover tako sovraži ruske sovjetce, da njegovo sovražstvo izkoristi ameriškim farmarjem. Marsh je uležil protest v imenu farmarjev proti Hooverjevemu pristranskemu postopanju pri nakupovanju koruze in pšenice za denar, ki ga je dovolil kongres za stradanje kmetje v Rusiji. Senator Page iz Virginije je zavrnil Marsha, da senat ni mesto za "sovjetsko propagando".

JAPONSKA POJAČALA ČETE V VLADIVOSTOKU.

Tetijska vlada dela priprave za transportiranje cele divizije na Sibirijo.

NOV NAPAD NA RUSIJE JE NA VIDIKU.

Washington, D. C. — (Laurence Todd, Federated Press). — Stoliški, katere so gledi delegatje "razorokitvene" konference v Washingtonu, se še niso ohladili in še je prišla vest, da so Japonci pošlali svojo posadko v Vladivostoku za 800 mo.

Poročilo iz Čite, ki so ga prejeli delegatje vzhodnosibirskih republik, se glasi:

"Čita, 8. febr. — Osemsto japonskih vojakov 8. divizije se je danes izkrcalo v Vladivostoku. Japonci pripravljajo prostore za prihod cele osme divizije. Enajsta divizija, ki se nahaja v maritimski provinci, ostane tamkaj, kajti znamenja ni, da bi izpranila naše ozemlje. Pričakuje se, da koncem februarja pride več Vranogolovih čet v Vladivostok. Japonci pošlali vojske Semjonovo v majhnih skupinah na postajo Hailar ob vzhodni kitajski železnici z očitnim namenom, da organizirajo napad na republiko Vzhodno Sibirijo in Mandžurije. Čaristi se tudi koncentrirajo na kitajski strani reke Amur nasproti Blagovščensku. Armada Merkulova se vedno prejema vojaško opremo od Japoncev in se pripravlja na napad na našo republiko in Khabarovsko."

Japonski delegatje na washingtonski konferenci so slovesno obljubili, da japonske čete izpranijo ruski daljni vzhod čim prej mogoče, oziroma kakor hitro bodo zagotovili, da ozemlje Vzhodne Sibirije ne služi več za oporišče propagande v Koreji.

Delegacija vzhodnosibirskih republik, ki se vedno upa, da se na kak način zaobrne položaj v Washingtonu v korist njene vlade, je sklenila ostati v Washingtonu za nedoločen čas. Stališče ameriške vlade, da mora ozemlje stare Rusije, izvenzem Poljke in Finske, ostati nerazkosano, daje Sibirčanom upanje, da Amerika ne bo dolgo mirno gledala japonske okupacije primorskih provinc v Sibiriji.

Senatorji, ki oponirajo četveroporzunski pascifčni pogodbi, proučujejo učinek pogodb na stališče Japonske v Sibiriji.

VRHNE.

Chicago in okolice: Severnozgodni vetrovi postajajo zmernejši. Temperatura zadnjih 24 ur: najvišja 29, najnižja 20. Sonce izide ob 6:48, zalze ob 5:20.

Tiskarski Skrat.

Skrat je zopet zasolil v členu "Pesmica o življenjskih stroških" v 34. izdaji, ki se ne more pustiti brez popravka. Tretja vrsta v zadnjem odstavku se naj pravilno štja: "na drugi se pa povzraja za toliko, da niso skupni stroški višji."

ZDRUŽENJE ŽELEZNIČARJEV IN RUDARJEV.

NEKATERE ŽELEZNIČARSKKE ORGANIZACIJE SO ZA ZDRUŽENJE.

Sprejele so tudi resolucijo v ta namen.

New York, N. Y. (Federated Press). — Newyorški svet železnih organizacij United Maintenance of Way Employees in Railroad Shop Laborers in New Harbor Council of the Brotherhood of Railway and Steamship Clerks, Freight Handlers, Express and Station Employees, ki zastopa okoli sto dvajset tisoč organiziranih železničarjev, je odobril predlagano združenje železničarjev in rudarjev.

Rezolucija zadnje organizacije, ki je bila sprejeta, priporoča odbornikom vseh železnih organizacij, da razpravljajo z odboriki rudarske organizacije in da store vse, kar je v njih moči, da se združijo železničarji in rudarji na ekonomsko-industrijskem polju, ker se s takim vzgledom najbolj širita med delavstvom razredna zavednost in solidarnost.

Rezolucija delavcev za vzdrževanje železnice, ki zastopa okoli sto tisoč delavcev, odobrava izjavo svojih glavnih odbornikov, ki so sprejeli povabilo predsednika rudarske organizacije, da se razpravljajo o združenju železničarjev in rudarjev.

Rezolucija pravi, da se upa, da prva konferenca izdela načrte za rehabilitacijo ameriškega gibanja, da se bodo delavci lažje bojevali proti sovražnim interesom, ki so adaj na delu proti delavskim masam.

Rezolucija se dotika tudi takozvanega gibanja "za odprto delavnico." Rezolucija označuje to gibanje kot gibanje delavstvu sovražne oligarhije, ki hoče delavstvu po kapljah deliti miloščino, mesto da delavstvo dobi socialno in industrijsko pravico, ki bi jo moralo že zdavnej imeti.

Rezolucija dalje obseja železniški delavski odbor, ker spodbopava princip 8-urnega delavnika. Izjavlja tudi, da se bodo delavci bojevali proti vsakemu nadaljnjemu znižanju delavske mrede in da prično kmalu zopet s bojem za povziranje mrede.

KEMTO NEW YORK BO SMOLO OBRATOVATI AVTOOMNIBUSE.

Albany, N. Y. — Senator Downing iz New Yorka je predložil legislaturnemu senatu predlogo, po kateri je mestu New York dovoljeno izdati obveznice, da uvede v mestu svoj avtoomnibušski sistem. Proračunski odsek je že dovolil za začetek pet in dvajset tisoč dolarjev, da se uvede avtoomnibušski obrat.

Komisar Whalen je priporočil, da se uvede dve sto in ena avtoomnibuska črta. Izjavil je, da je mestni tramvajski sistem prava zmoza in da se lahko smatra le kot ovira za promet.

Mesto je uvedlo nekaj kratkih avtoomnibušskih črt, ki so jih pa tramvajski interesi kmalu in vednoma odpravili s sodnijskimi prepovedmi.

ODNEVI ZA SKLICANJE OBČNE DELAVSKE KONFERENCE ŠE PRAHAJAJO.

New York, N. Y. (Federated Press). — Tukajšnji voditelji strokovno organiziranega delavstva in socialisti podpravlajo konferenco, ki so jo sklicali zastopniki delavskih političnih organizacij in 16 železničarskih organizacij.

Morris Hillquitt, znani vodja newyorških socialistov, pravi, da je to dogodek, kakršnega še ni bilo v zgodovini ameriškega delavstva.

Organizacija krojaških delavcev se bo na eni prihodnjih sej pečala s tem vprašanjem.

PREMOGOVNIŠKI MAGNATJE V WEST VIRGINIJI TESTRA DAVAJO RUDARJE.

Baltimore, Md. — (Federated Press). — Miss Elizabeth Gillman, zastopnica Westvirginskega pomožnega odbora za rudarje, poroča, da isprti rudarji v West Virginiji so žrtve najnevarnejše zafoke kapitalistov kar so jih še kdaj izvršili proti delavcem. Rudarji stradajo, toda ameriški Rdeči križ jim nede pomagati, kajti krajevni uradniki te ofieljelne organizacije so pod kontrolo premogovniških magnatov, ki nalašč izstradavajo rudarje z namenom, da jih prisilijo na kapitalacijo. Pomožni odbor v Baltimoreu pošlja rudarjem šivila in obleko naravnost v njihove naselbine.

NAPAD ZA POMOŽNA DELA ZA RUSIJO.

Hoover, ki bi rad imel monopol pomožne akcije v Rusiji, se je spravlil nad ruski Rdeči križ.

MAHNIL JE TUDI PO DRUGIH ORGANIZACIJAH.

Chicago, Ill. — (Federated Press). — Herbert Hoover, kateremu vsekakor ni po volji priznanje ruskega (sovjetskega) Rdečega križa po Mednarodnem Rdečem križu v Ženevi in ki je jesen valed uspešnega dela neuradnih pomožnih organizacij za olajšanje lakote ob Volgi v Rusiji, je napovedal boj vsem tem organizacijam. Hooverju pa pomaga s vsemi štirimi "Chicago Tribune," ki je objavilo dolgo "poročilo" glede Hooverjeve preiskave o delu pomožnih organizacij v Združenih državah. Hoover sumi, da te organizacije ne nabirajo prispevkov za stradanje Ruse, marveč dajejo dober del svojih fondov sovjetski vladi v Moskvi. "Tribune" pa kriči, da se v teh organizacijah skriva "boljševiška propaganda".

Hoover se je predvsem spravlil nad ruski Rdeči križ in Ameriški odbor za pomoč Rusiji (American Committee for Russian Famine Relief). "Tribune", ki pridno pomaga Hooverju udarjati po organizacijah, katere se drznejo neodvisno od njegove pomožne uprave pomagati stradalnim kmetom v Rusiji, seveda priznava, da je ruski Rdeči križ ofieljelno priznan od Mednarodnega Rdečega križa v Švici, ampak to priznanje je omenjeno že pri koncu, ko je čitatelj dolge klobase že dobil vtis, da sovjetski Rdeči križ nima pravice do eksistencee nikjer izven Rusije.

Ravno tako je bila "Tribune" primorana citirati sledeče besede senatorja Josepha I. Franca: "Ruski Rdeči križ je organizacija, kar že ime samo pove, za olajšanje bede in trpljenja v gladovnih provincah in jaz popolnoma simpatiziram z njo".

Kakšno vlogo pa igra Hoover s njegovo "preiskavo" neuradnih pomožnih organizacij za Rusijo? Ali mogoče misli, da nima nihče drugi pravice pomagati stradalnim Rusom kakor samo on? Vprašali so ga, kaj ima zoper ruski Rdeči križ in Hoover je odgovoril, sklicujo se na neko poročilo justičnega departamenta v Washingtonu, da so na čelu ruskega Rdečega križa "dobro znani komunisti, oziroma njihovi pristai", ki so baje nasprotni Ameriški pomožni administraciji.

Kar se tiče Ameriškega odbora, ni dal Hoover nobene izjave, kaj ima proti temu odboru. Dokazov, da odbor vzdržuje boljševiško propagando s prispevki, nabraja za stradanje Ruse, ni nobenih. Da je odbor na dobrem glasu, dokazuje dejstvo, da je v njegovem svetovalnem svetu deset zveznih senatorjev, osem kongresnikov, enajst državnih gubernorjev in mnogo drugih, splošno znanih odličnih oseb, med katerimi so predsedniki učilišč, škofje in rabinai ter hči najvišjega zveznega sodnika.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v oklepaju n. p. (Feb. 22-23) poleg vsakega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

DOLOČANJE CENE ZA GLAVNE POLJSKE PRODUKTE.

Premirje še ni bilo podpisano in že so namigovali privatni bizniški interesi, ki imajo svoj glavni stan v Wall Streetu, da bo treba odpraviti določeno ceno za pšenico. Reklji niso, da se naj to zgodi, ker bo cena padla pšenici, ampak povdarjali so, da bo cena lepo lezla navzgor in da napočijo za ameriške farmerje pravi zlati časi. Ljudje, ki malo dalj vidijo, kot sega njih nos, so takoj izjavili, da privatni bizniški interesi zaradi tega zahtevajo odpravo določene cene za pšenico, da jo lahko pokupijo po izredno nizki ceni, cena kruha pa ne bo padla. In zgodilo se je ravno tako, kot so ti ljudje pripovedovali, ki se niso dali omamiti po besedah, ki so prihajale od spekulativnih in borzijskih namenoma v časnike. Vsak borzijan, vsak najobskurnejši žitni spekulant je bil takrat v očeh urednikov šmokavarskega časopisja avtoriteta v mednarodnih gospodarskih vprašanjih.

Doživeli smo, kaj je povzročila odprava določene cene za pšenico. Določena cena za pšenico je bila nekakšna stalna mera za cene drugih poljskih pridelkov. In znižala se ni le cena pšenice, ko je bila odpravljena določena cena za pšenico, ampak cena je padla vsem poljskim produktom, ko so zapustili farne in prešli v roke prekupcev, spekulativnih in drugih dobičkarjev. V začetku se ni cena v prodaji na drobno prav nič znižala za poljske produkte in še danes je tako visoka, da je delavec s svojo mezdo veliko na slabšem kot v predvojnem času, čeprav mu ni bila mezda utrgana. Delavci, katerim je pa bila neozda znižana, pa stradajo s svojimi družinami vred.

Zdaj prihajajo do spoznanja, da je bila napravljena velika zmeta, ko so odpravili določeno ceno za pšenico in da je odprava določene cene koristila le gotovim privatnim bizniškim interesom, farmerji in delavci so pa prišli iz dežja pod kap.

Pred senatnim poljedelskim odsekom se zdaj vrši zalivanje o Ladd-Sinclairjevi predlogi, po kateri se določa cena za pšenico, koruzo, bombaž in volno. Privatni bizniški interesi se zdaj ne zaganjajo tako besno v predlogo za določanje cen, kot so se s svojočasno vrgli na določeno ceno za pšenico. In to je razumljivo! Zdaj so privatni bizniški interesi nagromadili ogromne množine teh produktov v svojih skladiščih, ki so jih pokupili po skrajno nizki ceni. Ako se sprejme postava za določanje cen, bodo privatni bizniški interesi prodajali produkte iz svojih skladišč po določeni ceni, pri farmerjih pa ne bodo kupovali, dokler ne izpraznijo svojih skladišč.

Farmerji in delavci bodo torej ostali tam, kjer so bili, ko je bila odpravljena določena cena za pšenico.

Tako znajo privatni bizniški interesi varovati svoje koristi z zvijačnimi potezami. Pred dvema letoma je bilo treba odpraviti določene cene za pšenico, zdaj je treba zopet uvesti določene cene za razne poljske produkte. Farmer in delavec sta vedno daritveno jagnje!

S takimi reformami se ne da priti do živega kapitalističnemu gospodarskemu sistemu, kajti dozdevne reforme se vedno izvajajo tako, da koristijo izkoriščevalcem, škodijo pa preprostim ljudem.

NEVARNOST ŠE NI MINILA.

Casnikarji so sicer poročali, da je nevarnost minila, da Snellova predloga postane zakon. Tako je baje izjavil sam Gifford Pinchot, ki se vztrajno bojuje proti lesnemu trustu, ko je poročal na poljedelski konferenci v Washingtonu.

Ali je res minila nevarnost, da postane predloga postava, ki izroča na milost in nemilost ameriške šume lesnemu trustu?

Mogoče je minila le trenutna nevarnost. Lesni trust je spoznal, da so odkrite njegove poteze in je dal svojim parlamentarnim zakulisnikom razumeti, da je bolje, ako za nekaj časa odnehajo s svojo vsiljivostjo. Nikakor pa ni nevarnost trajno odvrnjena. Lesni trust se je potuhnil in čakal bo na ugodnejšo priliko, da izvede svoj načrt, po katerem mu bo lahko poljubno opustoševati ameriške gozde.

Kadar pride drug duh v zakonodajne zbornice, tedaj mine tudi nevarnost, da se lesni trust zaje v ameriške šume in jih opustoši po svoji volji.

JAVNA GOVORNIKA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Ohisholm, Minn. — Člji delavskih nasprotnikov je ukrotiti delavstvo potom izstradanja kakor se ukreti divje zver, da jo napravi pohlevno. S tem upajo doseči, da bi delavci delali to, kar bodo oni zapovedali, ne da bi se kdo zoperstavljal.

Črna nevalečnost je pri delavskih nasprotnikih, ki ne pomislijo, da jim je vse bogastvo nakopičeno delavci in mesto, da bi mu bili zato hvaležni, leže gledajo, kako bi se dalo iz njega čimveč izvleči in ga izkoristiti. Prepričan pa sem, da bo tudi delavski razred prišel do svojih pravic, če se bo zavedal svojih dolžnosti, ki morajo biti spoštovane. Dokler bo delavstvo ostajalo mrtvo orodje v rokah podjetništva, toliko časa nikar ne mislimo na izboljšanje razmer, ki bodo prišli, ko bo vse delavstvo politično in strokovno organizirano.

Gotovo je, da se bo delavstvo samo moralo rešiti iz slabih razmer; na kako nadnaravno ali nevidno moč, na kakega pravljirnega, odročitelja ni misliti, ker ga ne bo. Sanjarenje na take odročitelje brez noč so samo izrodek nevednosti, iz katerega mora priti razočaranje. Zato pa je treba ljudem izobrazbe, da bodo verjeli samo v resnice. Neizobražen delavec je vedno dobrodošel svojim nasprotnikom, zato pa oni odrekajo vsako izobrazbo, v kateri vidijo kečee izkoriščanja. Prav ne radi vidijo in ako je le mogoče, zabranijo delavcem čitati na predne liste, ki se jih moramo mi že radi tega držati. Slovenci še posebno našega dnevnika Prosvete.

Prosveta ima tudi v naši naselbini svoje nasprotnike, o katerih pravijo, da bi je ne smel čitati noben delavec, a ravno s tem zabranjevanjem so že povzročili, da je ta ali oni prišel list čitati. Delavci uvidevajo, da jim je tako nasprotovanje škoda, a njihovim nasprotnikom v korist, zato se je večina odločila za čitanje lista samo radi tega, ker so jih nasprotniki to prepovedovali. Prepovedovanje takega lista kot je Prosveta je torej blodnja, zato bi priporočal vsem onim, ki jo prepovedujejo, naj si dajo okoli glave mrzle obkladke, da jim bo odnehala vročina v glavi.

Rojaki, v ogromni večini delavci, bi se morali že iz razloga, da je Prosveta last delavcev, nanjo naročiti. Širimo list članstva Slovenske narodne podporne jednote, ki se nam je prikljubil radi odkritega čtiva in stališča, ki ga zavzema za naš razred.

Kakor njen list, tako se je tudi SNPJ izkazala s svojo ustavo in svobodnim miselnim podlagom, da je organizacija za delavstvo najprimernejša; zato pozivljem rojake, ki še niso pod okriljem te organizacije, da k nji pristopijo, posebno sedaj, ko nudi tako ugodno poročje za pristop.

Med članstvom našega društva se je pojavila ideja, da posveti svoj prosti čas v koristne namene, to je za dramatično in petje. Upam, da homo rojaki v naselbini imeli v kratkem svoje zabave in prireditve. Da pa nam bo vse uspelo, moramo postaviti temelj in predvsem zidati lastni dom, če hočemo, da bomo uspešno napredovali v naših različnih koristnih prireditvah in se bomo lahko v domu abajali. S tem bi odpadle visoke najemnine, ki jih moramo plačevati zasebnikom.

Če je rojakom v resnici pri srcu napredek naselbine, bomo lahko kmalu imeli svoj lasten dom. Somišljeniki, mislimo in delujmo na to; ne oziramo se pri tem na naše nasprotnike, ki so bili še vedno proti vsakemu napredku.

— Fr. Kijun.

Johnston City, Ill. — Pa nekaterih rojih naše naselbine se je nekaj zboljšalo, samo v rojih Old Ben kompanije se še vedno jako slabo obratuje. Vsega je mogoče v teh rojih napraviti po dve dni na teden, radi česar tudi ne svetujemo nikomur, da bi pri nas iskali dela. — Kakor sem posnel iz Prosvete, je Lewis v Illinoisu še takorekoč propadel. Slabo on razume organizirane rodarje, če je mislil, da bodo radi enega darja postili na cedilo svoje brate. Sliši se, da je propadel z veliko manjšino v Illinoisu, toda gotovo bi bil že z večjo, če bi bil kdo ob ti priliki obvestil rudarje

po rojih, tako pa se je vršilo vse bolj tajno. Lewis se mi zdi ravno tak kot gospod Majnce iz Ljubljane, ko so rekli, da bi kmata s bikovko, nato kd je povedal resnico.

Rudarjem v Kansasu svetujem, da drže skupno kakor so dozdaj in zmaga bo njihova. Naj nikar ne mislijo, da bodo drugače kaj dosegli kakor s složnim delovanjem.

Prejel sem pismo iz starega kraja, v katerem mi prijatelj opisuje razmere. Oženil se je aprila lani in bil v upanju, da si bo s tem zagotovil obstanek. Bil je vpisalen pri Južni železnici kot kurjač, a nenadoma je sedaj dobit sporočilo, da mora pustiti ženo in službo ter oditi k vojakom.

"Težko," pravi, "sem se ločil od mlade žene, ki je ostala sama brez vsakogar in brez pomoči, toda oditi je bilo treba. Dne 22. novembra so nas založili po 50 živinske vagona, v katerih pa je bilo za zmaziti, posebno še bi človek ne imel svoje tople obleke. Pripeljali so nas v Niš, Srbijo, kjer so nas oblekli v stare vojaške eape. Huda je v teh krajih vojaška služba, kjer ima pravico nad našim vojakom vsak brutalni podčastnik in lahko bi je vojaške, kakor se mu ljubi; hrana je pa taka, da bi bila bolj primerna za prašiče kakor za ljudi.

Imeli so nas kot za jetnike in ne kot Slovence, lastne državljane, češ, da so vsi oni, ki jih je kdaj videl Karlo v svoji vojski, samo jetniki. Trpljenja bi človek ne prenašal, če bi ne bil navezan na ženo in bi si proj končal življenje kakor ga pa tako nadejal, toda človek je vezan in treba je trpeti do konca. Bratstva, o katerem so nam pridigovali, da mora vladati med nami in Srbi, ker smo en narod, ni in ga tudi naš način nikdar ne bo. Zapovedujejo, da bi se moral troedni narod SHS združiti tudi dejstveno, ne samo formalno, kar pa nikakor ne pomeni združjenja, če ima pravico vsak pastir, ki mora, če se podpiše, svoj palec odtisniti, biti vojake, ki bi bili sicer lahko dobri državljani, a se tako usrejujejo največji puntarji."

Da je ščitinto, kar piše rojak, to predobro vemo, saj mnogi izmed nas v Ameriki smo tudi sami že poskušali trdo pest "erbskega" podčastništva, nad katerim se ne gane vlada, da bi ga ukrotila in pusti, da se dela med narodi v državi čedalje večja vrzel. — Jos Sturm.

Large, Pa. — Malo je rojakov v naši naselbini, a še ti se ne strinjajo v svojem mišljenju, valed česar tudi na društvenem polju ne vspevamo kakor bi morali. Če se sestaneva dva, tedaj je še malo potrpljenja, trije pa že težko izhajamo.

Kadar rešujemo vprašanje brezposelnosti ali druge podobne zadeve med sabo, se pojavijo različna mnenja. Nekateri mislijo, da bi se moralo vse na mah rešiti na najbolj enostaven način, da bi nam mezdo še malo skrčili in potem bi pričeli obratovati "s polno paro." Dokazalo se je že, da ne drži in nam je mogoče priti do boljših razmer samo potom večje solidarnosti.

Organizacija U. M. W. of A. ima pri nas podružnico št. 2500, pri kateri se dobe še taki člani, če jih vratar vpraša pri vatopu za geslo organizacije, da se raje obrnejo nazaj domov kot da bi spragovorili organizacijsko geslo. Umevno je, da potemtakem moramo imeti tudi naše društvo št. 329 SNPJ take člane pri sebi. Zato pozivljam člane društva št. 329, da se udeležujejo mesečnih sej, kajti tam je prostor za debatiranje in ne po kakih zasebnih prostorih.

Delamo samo po dva dni na teden ali pa sploh nič; kakor se pač ljubji vsemagamočnim podjetnikom. — Ne vem, kam je šla prosperiteta in vsi tisti lepi časi, ki so nam jih obljubljali pred zadnjimi volitvami, če bo izvoljen sedanji predsednik. Človeku se čudno zdi, kakor morejo delavci po tolikih izkušnjah pri glasovanju še vedno oddati glasovnice za ljudi, ki ne zastopajo delavskih interesov. S takim glasovanjem kakor da bi poljubljali bič, ki jih tepe. Par tednov pred volitvami pridejo agitatorji oboroženi z lepimi obljubami in kmalu prelenejo delavstvu vse pomisleke ter jih pridobijo na svojo stran. Ni jim težko tako delo, če pa delavstvo ne čita drugega časopisa kakor njegovim interesom nasprotnega in ima delavec ved-

no pripravljen odgovor na priporočanje delavskega časopisa, da je že vse prejel, kar ti listi pišejo. Tudi premalo zanimanje za državljansko veliko zakrivi, da delavski kandidati niso izvoljeni. Če bi se za vse to zanimali in se razvali po tem, kar priporoča delavsko časopisje, bi bilo kmalu odposlano sedanjim zlim razmeram. — J. Marjak.

Malp, Mich. — Morda si bo kdo mislil, da moram jako mnogo časa imeti, ker se vedno oglašam. Vedno pride kaj novega, zato se je treba oglašati, pa naj si kdo misli kar hoče.

Pred par dnevi smo se imeli pravo sibirsko zimo, nato pa kmalu pravo pomladno vreme. Že smo mislili, da nas bo zapustil aneg, ki je pomneje zopet pričel naletovati z dežjem. Nato pa je zapihal mrzel sever s sneženim metelom in sedaj zopet sneži že drugi dan. Zdi se, da se je zmešalo vremenskim bogovom. Lansko leto smo imeli sušo, da je vse zgozelo, sedaj pa sneži in sneži, da ne moremo nikamor.

Iz dopisov spoznam, da so nekateri rojaki še vedno za cerkev, drugi pa so nasprotni. Če že vsak govori, naj povem tudi jaz svoje mnenje. Vsakdo ve, kaj je cerkev, toda tolmačijo si ljudje različno. Po mojem tolmačenju ni cerkev drugega kot ponikla dekla kapitalizma. Ne ljudje, ki pravijo, da cerkev mora biti radi mladih ljudi. Kakaj pa so torej žole, ki je njih namen, da se vzgaja mladino v dobrem duhu in ne samo v pokorščini, kakor to dela cerkev. Cerkev učil ljudi, da morajo biti pokorni svojim naprej postavljenim, kar posebno na otroke slabo vpliva, ker po taki vzgoji v pokorščini res postanejo hlapi in nikdar po mišljenju samostojni. Le redka prikazen je, da se kdo, ki ima tako vzgojo sam od sebe osvobodi vpliva, ki ga ima na njegovo mišljenje taka vzgoja. Posledno delavstvu škoduje največje taka slepa pokorščina, kakršno učil cerkev. Same na stavke ali kaj podobnega pomislimo; če bi se razvalni po naukih cerkve, tedaj bi sploh ne smeli stavkati, ker to je zoperstavljanje proti svojim naprej postavljenim. V tem oziru ni cerkev drugega kot dekla podjetništva, če pogledamo drugam, na primer, kako duhovništvo pred časom volitev na vse mogoče načine skuša vplivati na ljudi potom spovednice, prižnice ali drugače, naj volijo take ljudi na odgovorna mesta, o katerih se ve, da so nasprotniki delavstva, se mora priznati, da so tudi v tem oziru cerkve v službi kapitalizma.

Prava taktika duhovnikov bi morala biti, da bi učili ljudi ljubiti in sloge ter jih utrjevali v resnici. Če bi bilo tako, bi jim delavno ljudstvo kmalu sledilo, tako pa, ko ljudje spoznavajo, da so zapeljani in duhovništvo povečini dela same razpore med njimi, se vsak dan bolj oddaljujejo cerkvi in duhovništvu.

Bred vsem pa bi moralo duhovništvo spremeniti nazore, in odnehati z izkoriščanjem potom vere, katero se je tako ugnjezdilo, da se nadaljuje še brez vsakega sramu. Vsak pameten človek lahko spozna, da je velika krivica, če ljudstvo zgradi cerkev, naskrat pa jo škof, ko jo blagoslovi, amatra za svojo last in se potem v njo unganja pravi "biznes." Gospodar cerkve se šteje oni, ki ni nikdar nič zraven dal in če hoče kdo v njo priti, mora zato plačevati, čeprav je bil mogoče najbolj agilen pri gradnji. Če hoče kdo postaviti svoje poslopje in pričeti s kakim trgovino, tedaj mora svoje poslopje postaviti ali pa plačevati visoko najemnino, dočim duhovnik, ki v resnici ni drugega kot nekaj biznismana, ni treba nič tega ljudje mu postavijo dom in ga z vsem založijo. Mesto, da bi jim duhovnen zato hvaležen in vršil svojo dolžnost, jih pa tlačil s tem čedalje bolj. Ljudje pričnejo misliti o takih stvarih in tako "vera poka."

Da bi kdo še kaj verjel, se opazuje vse to, ni misliti. Oni, ki se štejejo tako pobožni, so vse prej kakor to, kar je vsakdo lahko že sam aktual, če je imel kaj opravka s "hudo pobožnimi katoličani." Po duhovnih je prišla navada, da ljudje zakrivajo to, kar so v resnici, zato pa rojaki glejmo, da ne bomo imeli sploh nikakega opravka z nasledniki nekdanjih prerokov, učiteljev novih ver in paganskih svečnikov. Če človek premisli v resnici in današnje duhovništvo nič različno od nekdanjega paganskega in so se su-

mo imena spremenila. In ravnotako, kot je bilo nekoč svečeništvo služabništvo krvoločnih trgovcev, tako je današnja duhovščina dekla kapitalizma. Zato pa rojaki vemo, kako stališče naj zavzema proti nji. — John Fende.

S pota. — Kot potovalnemu zastopniku mi je dana prilika, da vidim razmere, ki vladajo po naselbinah. Večina tarna, da smo z vsakim dnem na slabšem, v resnici pa nasprotujemo v pridobivanju somišljenikov, kajti ljudje pričajo uvidevati, kako pot morajo zavzeti v bodoče.

Društvo št. 386 v Libraryry, Pa. si je postavilo lastni dom. Eden članov društva je bil ves čas grajenja doma v postelji bolan. Želel je vedno, da bi bil še zdrav in bi se lahko zabaval z ostalimi sobraty v lastnem domu, toda želja se mu ni izpolnila. Umrl je, ko je bil dom dokrajen in bratje so prenesli njegovo truplo v lastni dom dne 4. februarja, drugi dan pa se je vršil civilni pogreb na Narodnem pokopališču v Hackettu, Pa. Tajnik društva mu je izrekel zadnji pozdrav. Lepo je, ko se bratje pri društvu tako lepo sporazumevajo med seboj.

Po dokončanem pogrebu so se ločili rojaki na domove k svojim družinam. Videti je, kako velika slega vlada med članstvom SNPJ, zato rojaki, ki še nimate v ti organizaciji, pristopite k nji in naročite se na njen list Prosveto.

Kar je bilo slovenskih fantov, smo se podali na ogled k našim dekletom. Tonček Stajere nas je pripeljal s harmoniko na čelu k družini rojaka Felbana, kjer smo se poštuli prav povoljno. Oče deklet se je pokazal v sredi med nami in obiskal vsakogar s tace na roki. Nato pa se je pričel ples in zabava je trajala do devetih zvečer. — Anton Ocepek.

Lincoln, Ill. — Čital sem iz Kansasa dopis, v katerem toži rojak, da jim preti nevarnost ertanja iz SNPJ, ker radi dolgega izprijia od dela ne morejo več plačevati mesečnih prispevkov.

Bratje po Združenih državah si lahko mislijo, kako hrd bi bil taludarec za rojake v Kansasu, če bi izgubili pravico do podpore pri najboljši slovenski organizaciji. Taka izključitev bi povzročila veliko moralno in gnotno škodo njim, ki se žrtvujejo ne samo za lastni boljši obstanek, temveč za boljši obstanek vsega delavstva v Ameriki.

Društvo Zagorski zvonovi je vzelo v pretres dotični dopis in po kratki debati zaključilo, da se apelira na vsa društva SNPJ, naj slede nam in vsak član, ki ima še delo, plačuje po pet ali po deset centov izrednega assessmenta tako dolgo, da bodo kansaški premožarji prosti assessmenta med časom njihovega izprijia. Apelim tudi na glavni odbor SNPJ, da nekaj ukrene v zoderi in deluje, da se prizadetim bratom odpomore. — Anton Stigl.

Export, Pa. — V Prosveti št. 26 se je neki rojak obregnil ob mena na kar sem mu prisljen ljuti odgovor.

Vidi se, da je po par mesecih postal še jako aktiven član jednote in se je vzpel čez mene, kot šestletnega člana jednote, za kar se je poslužil kot orožja jednote same. Mislim, če bi se vsi člani ozirali pri društvih toliko na osebnosti, ne bi bila slovenska podporni društva na tej stopinji kot so danes.

Dopisnik naj se nikar ne vznemirja radi novo ustanovljenega društva, saj društvo ga ne potrebuje kakor tudi kritiziranja ne. Meni prav nič ne škoduje pri dveh slovenskih podpornih društvih še tretje.

Res je, da sem agitiral za društvo SSPZ, a je bila pri tem večina zato, da se ustanovi društvo JSKJ, zato sem tudi jaz k tem pristopil, torej sem za svojo osebo sam odgovoren.

Tudi radi časopisja mu ni nekaj prav, a sam dobro ve, da je pred kratkem pri nas lahko čital Prosveto, čeprav jo jaz ne plačujem. Enakopravnost, Glas Svobode, Proletarec in Čas. Kadar bom jaz primoran prenehati z naročilom, mogoče bo pa kateri sosedov tako dober in jih bo posedil. To je moj zadnji odgovor potom časopisja, ker sva si z dopisnikom dovolj blizu, da se lahko pogovoriva. Če pa je mogoče še voljan pisariti po časopisju, pred vsem priporočam, da sebe vpraša, komu taki prepri koristi. — Tona Kovacic.

DVONOŽEC
in druge zgodbe.

MARAVOSLOVNE PRAVLJICE

Spisal Karl Ewald.
Prevedel Franc Bolka.

(Dalje.)

"Raje bi povedal čisto dokrito, kako je," je privrgel dušik. "Ti si sežgal železo. To delaš. In ti ožgeš tudi dečka. Če ožgeš železo, postaneš rja. In če sežgeš dečka, postaneš oglenčeva kislina. Ne... pst... oglenčeva kislina... si tu?"

"Seveda," je zašepetal tretji glas, čisto tenak in slab. Resda mi je dolgo ni bilo tako ugodno, kakor nocoj. Zdi se mi, da postajam debelejša in debelejša."

"Vsekakor," je odgovoril kisik. "In če je deček pameten, pravni takoj in gusi odpreti okno sicer končno ugasne svetilko, in pelargonija in deček in ptič umrejo."

Tedaj je zgrabil deček zvonec in zvonil kot obseden.

Mati je prišla notri. Prestrašila se je, ko je zagledala vroča lica in svetle oči svojega sinčka.

"Mati, mati," je rekel in potem od strahu ni mogel reči ničesar več.

"Ali ti je zopet slabo, ljubček?" je vprašala in božala njegovo lice. "Ali je zopet kdo v sobi, ki govori?"

Deček se je oklepal njene roke: "Mnogo jih je tukaj, mati... Pa ni na moj nož, dokler sem bolan, da ne zarjavi... kaj ne, mati?"

"Seveda bom. Le ne misli na to."

"In potem te prosim kisik, da odpreš vendar okno; sicer se boji, da ne preživi noči."

Mati je majala v glavo, ga tožila in ga zavila v odejo. Videla je, da ima močno vročino in da se mu meša. Oče se je pokazal med vrati. Zbudili so ga glasovi.

"Popolnoma zmedeno govori," je rekla mati. "Ne razumem nič besede tega, kar pripoveduje." "Oče," je zaklical deček. "Naglo odpre okno, sicer kisik ne preživi noči. Tukaj je preveč dušika in oglenčeva kislina je tu, o kateri pa si ne morem narediti prave predstave. Ali toliko je gotovo, da bo ugasnila svetilka in da se zadušimo mi vsi, če ne odpreš okna."

"Fantazira o nečem, kar je sila in zoli," je rekel oče.

Mati mu je dala prašek, antifebrina in oče je stopil k oknu ter odgnil gardino.

"Okna ne smem odpreti, sinko moj. Zdravnik bi bil zelo hud zaradi tega, ker je še zelo mraz. Vidiš kako sije mesec notri!"

Deček je prosil še enkrat, naj odpre okno. Sedla sta na rob postelje, božala njegova lica in mu dobro prigovala.

In molčal je kot poprej. Želel je le, da bi odšla da bi mogel govoriti s kisikom. Zato je zaprl oči, kot bi spal. Ko sta prišla k njemu, nekaj časa njegovim enakomernim dihanjem, sta verjela in odšla potihem.

"Kisik," je vprašal nato deček, "ali si tu?"

"Gotovo," je rekel kisik. "Sicer bi bilo zate in za več drugih slabo. Ampak dobro se mi ne godi."

"Zdi se mi, da gočoj zrak ni ravno najboljši tu v sobi."

Tudi pelargonija je pritrdila. Bila je iste misli.

"Aha," je pomislil deček. "To sta tudi princes. Zdaj prihaja polagoma življenje v izbo."

Ali zaenkrat ni rekel še ničesar, da ne ostraši obojice, nego je obrnil samo glavo, jih gledal in se veselil tega, kar je imelo še priti.

In vendar je prišlo drugače, nego se je nadejal.

Svetilka je naenkrat dlesnila s svojim plamenim jezikom in rekla:

"Da, tudi jaz sem že dolgo razmišljala o tem, ko sem stojela tukaj pomalem dremala. Čudno je le, da deček ničesar ne opazi. Lju-

deček je poslušajoč ležal in ni rekel ničesar.

Njegova lica so gorela kot ogenj. Od žela mu je kapal pot in oči so se mu strašljivo svetile. Tudi žejalo ga je. Zato je vzel kozarec s mlekom in pil nekoliko. Ali bal se ni več.

Zdelo se mu je, da dobivajo stvari glasove, kakor v pravljici. Misli si je, da so kisik, dušik in oglenčeva kislina trije začarani principi. Če bi le našel pravo besedo, dal bi jim zopet njihov grobo postavo... Kako zabavno bi bilo, če bi jutri ob vstopu očeta in matere sedeli tu... in doktorja!

In potem: kako lepo bi bilo v šoli. Ker princ bi moral obkrožati njegovo šolo, ki je bila najuglednejša v mestu. Sedeli bi poleg njega... No, morebiti je bilo še vseeno najboljšje, počakati nekoliko; ker on ravnokar ni bil med prvimi v razredu; in v zadnjih klopih principi vendar ne bi mogli sedeti. Ali v prihodnjem mesecu se je hotel pridružiti, da pride naprej.

Ker so ga obhajale take misli, se ni prav nič začudil, ko se je zbudil kanarček, trikrat zafrfotal med svojimi palčkami, kar pomeni isto, kot blasi mlad dečko pomel oči, ter rekel:

"Zdi se mi, da gočoj zrak ni ravno najboljši tu v sobi."

Tudi pelargonija je pritrdila. Bila je iste misli.

"Aha," je pomislil deček. "To sta tudi princes. Zdaj prihaja polagoma življenje v izbo."

Ali zaenkrat ni rekel še ničesar, da ne ostraši obojice, nego je obrnil samo glavo, jih gledal in se veselil tega, kar je imelo še priti.

In vendar je prišlo drugače, nego se je nadejal.

Svetilka je naenkrat dlesnila s svojim plamenim jezikom in rekla:

"Da, tudi jaz sem že dolgo razmišljala o tem, ko sem stojela tukaj pomalem dremala. Čudno je le, da deček ničesar ne opazi. Lju-

dje so vendar navadno prvi, ki zažene velik hrup, če z zrakom ni kaj v redu."

"Dečki še niso pravi ljudje," je rekel kanarček. "Vsaj v tem oziru ne. V stanu so prenašati neizrečeno slab zrak."

"Ne pa, če so bolni," je opomnila pelargonija. "In deček je bolan. To vem zagotovo. Njegova mati je rekla ženi na trgu, kjer me je kupila."

(Dalje prihodnjik.)

Omejite prehlad.
Ustavite kašelj.

Oba sta znamenja nevarnosti. Pri tej boji s dleskajočimi posledicami se lahko mnogokrat izogneta, če dobite prava zdravila.

Severa's
Cough Balsam

(Severa's Balsam zoper kašelj) odpravi pri navadnem kašlju, pomiri bronhialno vnetje, popravi prebavo, omogoča red in zdrav obnovo. Cena 25c in 50c. Severa's Cold and Grip Tablets (Severovi Tableti zoper prehlad in gripa) ustavijo prehlad predne se razvije. Cena 50 centov. Po vsaki lekarni.

Ali ste dobili izšla Severovega Almanaha za leto 1922? Dobite ga zaostoj pri svojem lekarju ali po direktno od

JANEZ UMETNIK IN JACINTA V NEBESIH.

Alojz Kraigher je spisal v spomin Ivanu Cankarju knjigo "Umetnikova trilogija", ki jo toplo priporočamo v naročitev. Knjiga vsebuje tri enodejanke, druga drugo v zvezi, ki kažejo življenjsko pot Janeza Umetnika (Ivana Cankarja) in njegov prihod v nebesa. Stane mehko vezana 75c; vezana v platno 81c. Ne odlašajte z naročilom za "Am. Drug. Kolodar"; mehko vezan 75c, v platno 81c; ima bogato vsebino in izbrane ilustracije. Pišite po naš cenik knjig. Mi imamo največjo zalogo najboljših slovenskih knjig. — Ako hočete čitati zanimivo in poučno debato, naročite "Ali je religija prenehala funkcionirati?" Cena 30c. — Kdor želi dobro pojasniti v pogledu dobave drugega papirja, naj naroči "Najnovnejše informacije o dobavi državljanstva". Stane 40c. — Pred vsem, ne pozabite naročiti Cankarjevo izdajo revije "Kres"; cena 25c. — Naročite slovensko socialistično glasilo "Proletarec". Stane \$2.50 na leto; pol leta \$1.50; 16 tednov en dolar. — Za manjša naročila lahko pošljete poštne znamke. — Naslovite: "Proletarec, 3639 W. 29th St., Chicago, Ill.

ZENITVENA PONUDBA.

Vdovec star 35 let s štirimi otroci se želi seznaniti v vrhu. Ženitve s Slovenko stare od 20 do 30 let. Imam svojo hišo vredno štiri tisoč dolarjev in tudi dva tisoč gotovega denarja, ter stalno delo. Ako katero veseli in resno misli, naj se priglasi in priloži svojo sliko, katero vrnem na zahtevo. Vsa pisma naj se pošljejo na naslov: Zenin G. P., 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. (Adv.) Feb. 13—15).

NA GORENJSKEM

V vasi Lodej pri Medvodah, je napredaj lepo poseljeno obtočje iz dveh jehov semlj, ter enonadstropna hiša. V hiši je dobro dočeta gostilna in trgovina s mešanim blagom, dve gostilniški sobi in kuhinja, v nadstropju so pa štiri sobe in kuhinja, dve kleti s ledenico vse je v najboljšem stanju. Nahaša se blizo papirne tovarne v Gorichenah. Za vso nadaljnj pojasnila in ceno se je obrniti na naslov: Jospina Bernot, 16001 Homes Ave., Cleveland, Ohio.

Vabilo na veselico

katero priredi

DRUŠTVO

"Triglav" št. 82, S.N.P.J.

v Johnstown, Pa.

DNE 18. FEBRUARJA, 1922.

Vesela se vrši v proslavo združitve društev št. 2, prej S. D. P. Z. in št. 82, S. N. P. J. Podomače bi se lahko reklo, da je to "ofcet" ali svatba društev Triglava in Pomočnika, katero se bode obhajalo dne 18. februarja t. l., torej ste lahko uverjeni, da bo vsak gost tudi svatovsko sprejet in postrežen, za plesa željne bode skrbela izvrstna Maxhoni godba pod vodstvom brata Jos. Rogel'na, iz prijaznosti bo sodeloval tudi pevski zbor "Jugoslavija" in kdor je že kdaj silal njih petje mora priznati, da prekašajo same "nebeške angeljčke", torej da bi ne bilo posneje komu žal, da je zamudil kosček nebesa, nas bodo naše sestre prinesle s rasnovratnimi kuhinjskimi in pečenimi dobrotami, torej v resnici pravcato nebeško veselje vsakomur bo na ti zabavi. Vse to se bo vršilo v Slovenskem narodnem domu. Ujudo vabimo vso sosedna društva in vse rojake in rojakinje domače in bližnje okolice, da nas posetijo v polnem številu. Torej pazite na datum dne 18. februarja, 1922, vsi k zabavi.

Vstopnina za moške je 50c; ženske so vstopnine proste.

Pričetek zabave točno ob 8 uri zvečer.

Torej pridite vsi se vam najuglednejše priporoča ODBORI

RAD BI IZVEDEL

kje se nahaja moj brat Joseph Novšak, kakor sem izvedel od znancev, je šel k Amerikim vojakom v zadnji svetovni vojni. Prejel sem že tri pisma od očeta iz starega kraja, kjer mi zatrjuje, da je bil v vojni ubit. Pred vojno je živel v Detroitu, Mich. Ujudo no prosim cenjene rojake širom Amerike če kdo kaj ve o njegovi usodi sicer če je še živ ali je mrtev, prosim, da mi to sporoči za kar bom zelo hvaležen. Ako je pa on še živ in bi slučajno čital te vrstice, naj se mi nemudoma prijavi na moj naslov: Math Novšak, R. F. D. 3, Box 60 B. Johnstown, Pa. (Adv.) Feb. 13-14-15

GROZDJE, GROZDJE.

Zmijeto, črno N. Y. 48 gal. sod \$45; 25 gal. \$30; 15 gal. \$18, se naroči pri M. KRAJZ, Davis, W. Va. \$5. najmanj z naročilom, ostalo se plača po prejemu.

EMIL KISS, bankir

Kdor želi potovati direktno v Ameriko, Najboljše prilika 11. februarja, ko odhaja parnik Germania.

Cena vsakega letnika do Roke je \$100.00.

Za vsa vprašanja vseh gladi potovanja, letov, letovca in sprevajalstva, pošljite dinar-dolarje po najnižji ceni. Obrišite se plačamo vsi

EMIL KISS, bankir

133 Second Ave., New York, N. Y.

Znižana vožnja.

Ker se nekatera linija znatno znižale svoje cene, se nudi ugodna prilika onim, ki so namenjeni v kratkem v stari kraj. Pišite nam po cene in vozni red parnikov.

Ako želite dobiti kakšnega sorodnika iz starega kraja, nam pišite po tozadevna pojasnila.

Kadar pošljate denar v stari kraj, ne prežite naše banke, ki vam nudi točnost in nizke cene.

Za vsa nadaljnja pojasnila se obrnite na slovensko banko

Zakrajšek & Česark

70 — 9th Ave., New York City.

CUMARD-ANCHOR

Najboljše prilika za najhitrejši parnik sveta. Izvrstna potna potnik. Lokalni nastopnik je v vašem mestu ali blizu njega.

V Jugoslavijo, Ogrsko, Rumunsko in Belgarijo. Via Dubrovnik ali Trst.

ITALIJA March 24. Vožnja \$90.00 in davak \$5.00. Vožnja po železnici do Ljubljane \$1.00.

Via Cherbourg & Southampton. Aquitania Feb. 28. Samsia March 7.

Via Cherbourg & Southampton. Aquitania Feb. 28. Samsia March 7.

Via Cherbourg & Southampton. Aquitania Feb. 28. Samsia March 7.

Via Cherbourg & Southampton. Aquitania Feb. 28. Samsia March 7.

Via Cherbourg & Southampton. Aquitania Feb. 28. Samsia March 7.

Via Cherbourg & Southampton. Aquitania Feb. 28. Samsia March 7.

Via Cherbourg & Southampton. Aquitania Feb. 28. Samsia March 7.

Via Cherbourg & Southampton. Aquitania Feb. 28. Samsia March 7.

Via Cherbourg & Southampton. Aquitania Feb. 28. Samsia March 7.

Via Cherbourg & Southampton. Aquitania Feb. 28. Samsia March 7.

Via Cherbourg & Southampton. Aquitania Feb. 28. Samsia March 7.

F. M. Dostojevski:

BESI

Roman v treh delih.

Preložil Vladimir Lovstik.

(Dalje.)

Tam so jo takoj pograbil naši šaljivci, obuli jo s prijaznostmi in darovi ter jo pridržali štiri dni, ne da bi jo vrnil možu. Živela je pri smeli dami, se vozila po cele dni z ujo in z vso razposajeno dušico po mestu na izprehod ter se udeleževala njihovim plesom in zabavam. Neprestano so jo hujšali, naj toži moša in mu napravi škandal, češ da ji bodo vsi pomagali in pričali zanjo. Mož se ni upal boriti; molčal je. Revica je nazadje spoznala, da je zagazila v zlo; komaj živa je četrti dan o hraku pobegnila od svojih zaslednikov k možu. Kaj se je zgodilo takrat med njima, ni natanko znano, ali dve oknili nizke lesene hišice, kjer je imel poročnik najeto stanovanje, sta ostali zaprti obeh štirinajst dni. Julija Mihajlovna se je pojedla na šaljivce, ko je zvedela vso reč, in zelo je grejala ravnanje amele dame, čeprav ji je bila predstavila poročnico že prvi dan po njenem ugrabljenju. Toda kmalu je bilo vse pozabljeno.

Drugič je mlad človek iz drugega okraja, ni bil uradnik, poročil hčerko navidez poštenega sodbinskega očeta, tudi nižjega uradnika; sedemdesetletno dekle je bilo krasotica, ki jo je poznal vsak v mestu. Zda je pa se je razvedelo, da je mladi mož v poročni noči zelo nevljudno ravnal s krasotico, v maščevanje za svojo osmejeno žast. Ljamen, ki je bil skoraj priča dogodka — opil se je na svatbi ter prenečel v hiši — je o prvem jutrujem svitu obletal vse znance z novico. Blisko na se je zbrala družba kakih deset ljudi na konjih; nekateri so jahali najete kazaške konje, tako na primer Pjotr Stepanovič in Liputin, ki se je valje svojim sivecim lasem udeleževal domalega vseh takratnih škandalnih pohodov naše vetrnjaške mladine. Ko sta se mlada pokazala na ulici, hoteč se odpeljati s izvoščkom na oblake, kakor jih naši običaji brez obzira in kakršnekoli slušaj nasti strogo predpisujejo na drugi dan po poroki — je vsa ta kavalkada z veselimi smehom obkrožila voz ter ga vse jutro spremljala po mestu. V hišo ji sicer niso sledili, toda čakali so na konjih pred vrati; posebnih žalitev ženina in neveste so se vzdrižali, ali škandal so napravili vendarle. Vse mesto je govorilo o tem; to se ve, da se je vse grohotalo. Toda von Lembeke se je hudo razjezil; spet je imel živahen prizor z Julijo Mihajlovno. Tudi ona je bila silno huda in je celo sklenila prepovedati nagajivcem vstop v svojo hišo. Ali že drugi dan je odpuščila vsem po opominu Pjotra Stepanoviča in po par besedah Karmazina, kateremu se je zdela šala zelo duhovita.

"To je pač tukajšnja šega," je dejal. "Če ne drugega, je vsaj značilno... in smelo; pogledite, vsaj se smejejo, samo vi ste nejevoljni."

Toda sledile so povsem nedopustne burke čisto posebne smeri.

V mestu se je pojavila knjigonoša, ki je prodajala evangelije, spoštovana ženska, čeprav le

malomeščanskega stanu. Zaradi nedavnih zanimi petrograjskan časopisja, so pri nas večkrat govih glasov, ki so se bili dvignili o knjigonošah v vorili o nji. Spet je bil nepridiprav Ljamen tisti, ki je s pomočjo nekega semeniščnika, pohajkuje na pričačkanju učiteljske službe, skrivaj, kakor bi kupoval od nje knjigo, podteknil knjigonoši v malho cel zavoj pohajkajljivih, inozemskih fotografij, katere je bil — to smo zvedeli pozneje — nalašč v ta namen podaril ugleden star gospod z visokim redom okrog vratu, "ljubitelj zdravega smeha in vesele šale", da govornik z njegovimi besedami. Ko je začela uboga ženica razkladati sve te knjige na našem trgu, so se usule tudi fotografije na dan. Vzdignil se je hrup in smeh; zbrala se je gneča, nastalo je smerjanje stepli bi so bili, da ni pravočasno prišla policija. Knjigonoša so dali pod ključ; šele po prizadevanju Mavkirija Nikolajeviča, ki je z nejevoljo zvedel za intimno podrobnosti ter grde istorije, so jo zvečer izpustili ter odpravili iz mesta. Takrat je Julija Mihajlovna zares spodila Ljamina; toda naša družba ga je isti večer privedla nazaj, z novico, da je potuhotal novo klavirsko burko posebne vrste, in jo pregovorila, naj jo vsaj posluša. Burka, z naslovom "Francosko-pruska vojna", je bila v resnici zabavna. Začela se je s pretečimi zvoki marseljeze:

"Q'un sang impur abreuve nos sillions!"

Slišal se je napuh izzivanja in pijanost bodočih zmag. Toda obenem s mojstrski variliranimi takti himne so se oglašili kakor s strani spodaj, v kotu neke priskutni zvoki "Ljubega Avguština". Marseljeza jih ne opazi. Marseljeza je na višku veličja in samoomame; toda "Aguštin" raste, "Avguština" je čimdalje predrzejši, in zda je začno njegovi takti povsem nepričakovano spremljati takt marseljeze. Ta se jamo nekam srditi; zda je opazila "Avguština", hoče ga otresti in odgnati kakor sitno, ničvedno muho, toda "Mein lieber Augustin" se krepko drži ves vesel in samozavesten, prečeren in nesramen; in marseljeza postaja zda je nekam abračno bedasta; nič več ne skriva, da je razdražena in ušaljena; to je vpitje ogorčenja, to so prisrege in solze z rokami razprostrtimi k Previdnosti:

"Pas un ponce de notre terrain, pas une pierre de nos forteresses."

Toda že je primorana peti z "Ljubim Avguštinom" v istem taktu. Njeni zvoki prehajajo tako neznansko gluho v "Avguština"; marseljeza klone in ugaša. Le redko, sunkoma ališiš se: "Q'un sang impur..." ali takoj preakoi melodija činično v ostudni valček. Vsa krotka postaja; to je Jules Favre, ki lihi na Bismarekovih praih in oddaja vse, vse... Ali že se je napihnil "Avguština" ter začel besneti; ališijo se hripavi glasovi, čuti se neizmerno polokano pivo, besna samohvala, zahteve po milijardah, finih cigareta, šampanjcu in talih; "Avguština" prehaja v divje rjovenje... Francosko-pruska vojna je končana. Naši ploskajo. Julija Mihajlovna se smehlja in pravi: "Nu, kako ga naj spodim?"

(Dalje prihodnjik.)

Zrno do zrna - pogača, kamen do kamna - palača!

Vložite Vaš denar v sigurno banko in zavarujte se s tem pravočasno za Vašo starost.

Na vloge pri nas plačujemo do dalnjega 4% "special interest account" (posebni obrestni račun). Vloge so zasigurane z najboljšimi bondi Državno nadzorstvo!

Vlagatelj izven New Yorka, kateri hočejo napraviti redne mesečne vloge nam naj pošljejo denar po pošti; za prvi polog izdamo knjižico, katera bi ostala na željo pri nas v pologu, ter jo po polletnem obrestnem pripisu pošljemo v pregled.

FRANK SAKSER STATE BANK, GLAVNO ZASTOPSTVO JADRANSKE BANKE.

82 CORTLANDT STREET NEW YORK, N. Y.